

UNDERLAG: Samråd om
förutsättningarna för fritidskortets
införande

Skriftlig dokumentation från
E-hälsomyndighetens och
Folkhälsomyndighetens samråd den 7
september 2023

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	1
<i>Bilaga 1: Principer som styr val av lösning för fritidskort</i>	2
<i>Bilaga 2: Lösningshypoteser</i>	3
Deltagare	4
Inledning	5
Diskussioner.....	6
<i>Undertema "Tjänstens utformning"</i>	6
Principer	6
Lösningshypoteser	7
Generella medskick.....	10
<i>Sammanfattning av undertema "Tjänstens utformning"</i>	11
<i>Undertema "Kommunikation"</i>	12
Kanaler	12
Organisationernas behov.....	13
Utmaningar för målgruppen	13
<i>Sammanfattning av undertema "Kommunikation"</i>	15
Uppsamling och omhändertagande av medskick	16

Bilaga 1: Principer som styr val av lösning för fritidskort

E-hälsomyndigheten har tagit fram sju principer som ska vara vägledande vid utformning och val av den digitala tjänsten för fritidskort.

Princip 1: Utgå ifrån barnets perspektiv

Lösningen ska utgå ifrån barn och ungas bästa. Deras behov, erfarenheter och perspektiv ska ligga till grund för lösningen.

Princip 2: Värna om integriteten

Så få personuppgifter som möjligt ska behandlas och spridningen av dessa ska minimeras.

Princip 3: Gör det enkelt för individer och organisationer

Lösningen ska vara enkel för individer och organisationer som ska använda den. Ytterligare administration hos organisationerna bör minimeras. Principen om enkelhet ska även gälla för individer och/eller organisationer med låg digitaliseringsgrad.

Princip 4: Undvik ekonomiska trösklar

Lösningen bör minimera inslag av utlägg som ersätts i efterhand, då detta kan vara en tröskel för att använda fritidskortet.

Princip 5: Säkerställ kostnadseffektivitet

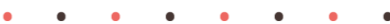
Lösningen ska i så stor utsträckning som möjligt vara automatiserad. Kunskap, it-komponenter, organisatoriska strukturer och så vidare, ska i så stor utsträckning som möjligt återanvändas. Detta för att skapa en så kostnadseffektiv administration som möjligt

Princip 6: Bygg in skydd och kontroll mot felaktig utbetalning

Lösningen ska utformas på ett sätt som minimerar riskerna för felaktiga utbetalningar avsiktligt eller oavsiktligt och därmed förhindra ekonomisk brottslighet.

Princip 7: Begränsa inte konkurrensen

Lösningen ska inte snedvrیدا eller hämma effektiv konkurrens mellan marknadsaktörer som erbjuder system för föreningsadministration.

Bilaga 2: Lösningshypoteser

E-hälsomyndigheten har utvecklat två förslag på lösningar för hur anmälnings- och pengaflödet för Fritidskortet kan se ut. Förslagen går att se nedan.

I diskussionen om lösningshypoteserna förekommer också begreppet "prototyp" och även förenklingen "lösning".

Hypotes 1

Hypotes 2

Deltagare

Organisationer som deltog i samrådet:

- Unga Funkisrörelsen – Tillsammans är vi starka
- Sverok
- Svenska Simförbundet
- Fryshuset
- Sveriges Orkesterförbund
- Fritidsbanken
- Fältbiologerna
- Röda Korsets Ungdomsförbund
- Riksförbundet FUB
- Svenskt Friluftsliv
- Friluftsförbundet
- Riksidrottsförbundet
- Scouterna
- Förbundet Vi Unga
- KFUM Sverige
- IOGT-NTO
- Amatörteaterns Riksförbund
- Riksförbundet Sveriges 4H
- UngiKÖR
- Danscentrum Sverige
- Bris

Inledning

Det här är dokumentation från samrådet som genomfördes den 7 september 2023 om förutsättningar för införandet av fritidskortet. Samrådet arrangerades av E-hälsomyndigheten, Folkhälsomyndigheten och NOD.

Om regeringsuppdraget och myndigheternas ansvarsområden

Regeringen har gett E-hälsomyndigheten, Folkhälsomyndigheten, Försäkringskassan, Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) och Statens kulturråd i uppdrag att förbereda och ta fram ett förslag för en digital tjänst som kan användas vid införandet av ett fritidskort för barn och unga. Fritidskortet ska ge barn och unga ökad tillgång till idrott, kultur, friluftsliv och annat föreningsliv. Särskilt barn och unga från socioekonomiskt utsatta hushåll ska genom fritidskortet få utökade möjligheter att delta i fritidsaktiviteter.

Temat för samrådet omfattade E-hälsomyndighetens och Folkhälsomyndighetens arbete inom ramen för fritidskortet. E-hälsomyndigheten har huvudansvaret över införandet av fritidskortet och ska inom ramen för uppdraget förbereda, utveckla och ta fram förslag till en ändamålsenlig och kostnadseffektiv digital tjänst för fritidskortet. Folkhälsomyndigheten ska ta fram förslag till en kommunikationsstrategi för fritidskortet. Folkhälsomyndigheten ska även ta fram förslag till en modell för att löpande följa upp och utvärdera fritidskortets effekter på folkhälsan för barn och unga.

Om mötet

Samrådet genomfördes under två och halv timme. Första halvtimmen bestod av en gemensam genomgång av anledningarna till samrådet inklusive syftet med regeringsuppdraget. Resterande tid bestod av två gruppsamtal med en paus i mellan

Linda Zobal och Linus Ersson på E-hälsomyndigheten visade en presentation med bilder om syftet med samrådet och regeringsuppdraget, och förklarade hur de två lösningshypoteserna för den digitala tjänst som fritidskortet kommer administreras genom skulle fungera.

Därefter delades organisationerna in i fem smågrupper. I varje grupp närvarade en representant från E-hälsomyndigheten och en representant för Folkhälsomyndigheten. Anställda från NOD:s kansli tog anteckningar.

Diskussioner

Undertema "Tjänstens utformning"

Principer

Fråga 1 – Hur ser ni på projektets principer för utformning av fritidskortet? Ser ni andra väsentliga alternativ?

Många deltagare uppfattade principerna som bra men menade att det är stor risk att de inte efterlevs. Några exempel som lyftes fram var princip 1 om barnets perspektiv och princip 2 om integritet. Hur fungerar exempelvis integritetsaspekten ihop med att det eventuellt kommer vara föräldrarna som loggar in i appen? Här tittar EHM på en liknande lösning som den som används vid receptförfaranden, där föräldrar inte kan se barnets aktiviteter från en viss ålder, exempelvis 13 år. Det kan vara viktigt om aktiviteterna inte godkänns av föräldrarna, som exempelvis HBTQI-relaterade aktiviteter.

Principen om att undvika ekonomiska trösklar anses särskilt viktig för många av deltagarna. Den efterföljs redan ute i verksamheterna. Att tvingas ligga ute med pengar för att kunna använda fritidskortet framställs inte som önskvärt. Vissa deltagare tyckte därför att ordalydelsen i princip 4 om att undvika ekonomiska trösklar bör ändras från "undvika" till "säkerställa". Det är även viktigt för specifika grupper inom målgruppen, exempelvis personer med intellektuell funktionsnedsättning (IF) eftersom IF ofta är genetiskt vilket gör att både barn och föräldrar riskerar ha nedsättningar, och funktionsnedsättningar ofta påverkar de ekonomiska möjligheterna negativt. Samtidigt riskerar det faktum att lösningen blir digital också exkludera, eftersom det digitala utanförskapet är stort bland dem som av någon anledning inte förmår eller får använda digitala verktyg. Detta gäller för flera grupper, exempelvis personer som är nya i Sverige. Risker att lösningen spär på befintliga ojämlikheter måste i största möjliga mån undvikas genom att den digitala lösningen undviker utlägg och genom fungerande kommunikation om lösningen som inkluderar även de som behöver personligt stöd för att skapa bank-id eller få en genomgång av betalningen. Annars nås inte målgruppen.

Flera aktörer menade att det är märkligt att det inte finns några principer om att säkerställa fysisk rörelse, kreativitet eller liknande, alltså själva aktiviteten i sig. Detta eftersom det övergripande målet med satsningen är meningsfull fritid och fokus ligger på psykisk hälsa och gemenskap med vuxna.

Många deltagare lyfte vikten av att få prova på olika aktiviteter innan man bestämmer sig. Det skulle förenkla för de barn och unga som inte redan har ett självklart intresse. Om man ska betala en faktura direkt kan det bli en för hög tröskel. En organisation lyfte att man bör kunna behålla eller vid behov få tillbaka sin peng om man drabbas av psykisk ohälsa under terminens gång.

Många uppfattade den sjunde principen om konkurrens som otydlig. Det behöver tydliggöras att det handlar om konkurrens mellan tekniska lösningar, inte mellan verksamheter som kan omfattas av kortet. Överlag kan det vara bra att tydliggöra vilka principer som gäller vid utvecklandet av den digitala lösningen och vilka som gäller vid användandet av tjänsten. Det gäller till exempel också principen om kostnadseffektivitet som uppfattas som riktad mot myndigheterna och inte mot organisationerna.

Flera aktörer lyfte att barnrättsperspektivet, med barnkonventionens artikel 2 om alla barns lika värde i centrum, i ännu högre utsträckning borde genomsyra tjänsten. Fritidskortet ska framförallt underlätta för barn i socioekonomiskt svaga hushåll men det finns alltid fler perspektiv att ta med i utvecklandet av tjänsten utifrån ett barnrättsperspektiv – exempelvis olika geografiska förutsättningar, funktionshinder och olika erfarenhet och kunskap i olika familjer. För att beakta barnets perspektiv lyfte flera deltagare att barn och unga bör få vara med i framtagandet av Fritidskortet. Barnrättsperspektivet kan heller inte begränsas till barnets perspektiv. Barnets perspektiv är viktigt för att tillgängliggöra tjänsten (till exempel att undvika att föräldrarna bestämmer aktivitet) men barnets rättigheter måste beaktas på fler nivåer, eftersom barnet inte alltid förmår ta vara på sina rättigheter.

Flera organisationer lyfte registrering av barn och unga och datadelning mellan myndigheter som en viktig men svår punkt i införandet av Fritidskortet. Att undvika integritetskränkningar får inte bli en administrativ mardröm för föreningen.

Det civila samhällets organisationer har generellt väldigt lite resurser och för vissa föreningar kommer fritidskortet innebära stora förändringar, till exempel genom att aktiviteter och kurser blir mer populära. Det skulle kräva fler ledare, vilket kräver mer ekonomiskt stöd och mer administration. Samtidigt är många organisationer beredda att ställa upp även om den typen av stöd uteblir efter civilsamhället prioriterar målgruppens behov. Därför är det särskilt viktigt att lösningen riktar sig mot rätt målgrupp – de som idag inte deltar överhuvudtaget.

En fråga uppkom gällande åldersblandade grupper: kan kortet användas även om aktiviteten inte bara riktar sig till barn och unga?

Den tänkta medelsumman som kommunicerats är väldigt liten och täcker få aktiviteter under ett helt år. Differentieringen mellan olika grupper behöver därför bli stor för att det ska ge någon effekt – annars är risken att det blir symbolpolitik.

Lösningshypoteser

Fråga 2 - Hur ser ni på de tidiga skisserna på möjliga lösningshypoteser? Har ni förslag på förbättringar?

Fråga 3 - Hur ser ni på lösningshypoteserna utifrån projektets principer?

Många deltagare uppfattade hypotes 1 som bättre och mer begriplig. Den upplevs också i högre utsträckning värna barnets integritet. Många deltagare poängterar att föräldrarnas inblandning kan vara riskfyllt och att det kan vara bra att försöka upprätta en slags kontrakt mellan samhället och barnet, för att även barn som lever med försummelse eller svårigheter hemma ska ha möjlighet att träffa trygga vuxna och få en meningsfull fritid. Ju större ansvar på föräldrarna, desto färre barn kommer att använda fritidskortet.

Majoriteten av deltagarna lyfte att tjänsten måste vara så enkel som möjligt för att värna de som inte har förmåga att hantera digitala verktyg eller inte har bank-id utan behöver logga in på något annat sätt (exempelvis flyktingar). Det gäller även de vars föräldrar har funktionsnedsättningar och de barn vars föräldrar inte är intresserade av sitt barns fritid. Många

kommer på grund av till exempel språkhinder ha svårt att hantera tjänsten ändå. Lösningen kommer därför behöva anpassas för föreningarna som kommer tvingas avsätta mycket resurser både vad gäller tid och pengar för att vägleda personer i hur tjänsten ska användas. För de individer som har det särskilt svårt skulle ett fullmaktsförfarande, där föreningen eller ledaren skulle kunna söka fritidskortsmedel åt barnet genom vårdnadshavaren, vara ett alternativ. För att underlätta hanteringen kan man också använda sig av symboler och bilder.

Deltagarna lyfte att man behöver titta mer exakt på vad som skulle krävas av föreningarna för att skicka signaler till tjänsten. Det är viktigt att det inte skapas ojämlikhet mellan föreningarna, där resursstarka organisationer med specifika strukturer gynnas medan nya, innovativa organisationer och mindre, lokala föreningar eller privata initiativ missgynnas. Det gäller exempelvis olika närvarosystem som kan påverka möjligheten att använda fritidskortet. Vissa föreningar har ingen närvaroregistrering alls och flera har heller inte regelrätta kurser utan olika aktiviteter som alla är välkomna på. Den typen av aktiviteter drivs inte sällan genom ungas egna organisering, vilket i sig är positivt och inte borde missgynnas.

Möjligheten att få prova olika aktiviteter måste vara självklarhet oavsett vilken hypotes som väljs. Det kan inte se ut som att barnet eller ungdomen inte tar upp en plats om han eller hon bara har provat en gång. Det gäller även åt motsatt håll: om en ungdom av någon anledning inte kan vara med en eller flera gånger i början av en kurs måste han eller hon fortfarande kunna vara registrerad.

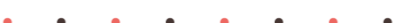
En deltagare lyfte att hanteringen av fritidskortspengen kan bli komplicerad för de föreningar som tar ut en avanmälningssavgift. Vissa deltagare uppfattar också att det i lösningshypotes 1 finns inbyggda säkerhetsrisker, exempelvis att föreningarna registrerar aktiviteter som inte finns på riktigt.

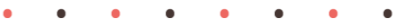
Flera deltagare menade att lösningshypotes 2 skapar trösklar för de som ska nås med insatsen. Att först betala och sedan utläggsredovisa är omöjligt för många i socioekonomisk resurssvaghet. Det skulle leda till att bara redan resursstarka barnfamiljer gynnas. Det går tjänsten emot princip 4 om undvikande av ekonomiska trösklar, princip 3 om att säkerställa enkelhet och princip 1 om barnets perspektiv.

Det finns en risk att föreningarna höjer medlemsavgifterna, alternativt börjar ta betalt för aktiviteter som idag är gratis för att det ändå blir billigare för utövarna. Hur behåller man viljan hos föreningarna att inte ta betalt för aktiviteter? Flera deltagare lyfte att det hade varit bättre att lägga pengarna på det befintliga statsbidraget.

Det uppkom en fråga om huruvida man kan skänka bort sin fritidskorts-peng om man exempelvis bor på en plats där ingenting passar en eller om man deltar i en aktivitet som i sig inte kostar någonting men som förbättras genom till exempel fika. Flera aktörer ansåg det viktigt att kortet kan användas till fler aktiviteter än kultur och idrott, och att det måste anpassas till hur unga faktiskt organiserar sig idag. Det kan till exempel innebära kortvariga engagemang eller samhällsbyggande insatser som läxhjälp eller "kompisgrupper". För att kortet ska utgå ifrån ungas egna behov och önsknings är det viktigt att unga själva får bidra med åsikter kring tjänsten och hur den fungerar. Frågan om huruvida pengarna kan användas till kringkostnader runt aktiviteten som material och resa uppkom också.

Deltagarna lyfte att organisationer har olika förutsättningar när det kommer till fakturahantering. För vissa av deltagarna, de vars hantering av aktiviteter redan utgår ifrån att en faktura skickas så snart någon anmäler sig till en aktivitet, framstår det som en enkel och smidig lösning att ha en slags signal när någon anmäler sig. Då kan fritidskortspengar för

avgiften omedelbart föras över till familj, så att de därefter kan betala. De som inte skickar fakturor i dagsläget utan har gratisaktiviteter uppfattar fakturahanteringen som en börda.

För många föreningar krävs betalning innan aktiviteten kan starta, exempelvis på grund av dyra lokalkostnader och liknande som undviks om ingen deltar. Vissa föreningar har också olika fakturor för aktivitet och medlemskap. I de fallen bör signalen bara skickas för aktivitetsanmälan. Det måste kunna säkerställas att fakturan inte används av fel familjemedlem, exempelvis en pappa som bokar golftid. Det finns också en risk att systemet utnyttjas av föreningarna själva, genom att deltagande exempelvis anmäls utan att ett barn faktiskt genomför en aktivitet. För att undvika det måste någon slags kontrollmekanism byggas in. Samtidigt kan civilsamhällets självständighet riskeras om betallösningen bygger in myndigheten i föreningen.

Några deltagare lyfte att hypotes två flyttar makten till barnet samtidigt som det förflyttar ansvaret att hitta barnet till civilsamhället. Det är bra – att öka antalet barn som kan prova på aktiviteter är själva syftet med Fritidskortet. Samtidigt riskerar administration att hopa sig över föreningarna, vilket i sig kan bromsa hur fritidskortet nyttjas. Många deltagare lyfte därför vikten av så mycket automatik som möjligt – annars finns det risk att pengarna brinner inne. Det är viktigt att anpassa lösningen både efter föreningar som har central administration och decentraliserad administration. Det allra viktigaste är dock att det inte blir krångligt för barn eller vårdnadshavare. Det går att jämföra med exempelvis ROT-avdraget, där man som användare överhuvudtaget inte behöver hantera avdraget. Ett förslag lades fram om att "signal" tre och fyra i hypotes 2 skulle kunna byta plats, så att barnet får pengarna innan föreningen signalerat att barnet börjat på aktiviteten.

Vissa deltagare uppfattade lösningshypotes 1 som designad för de som redan är del av föreningslivet, medan andra menade tvärtom att lösningshypotes 2 är anpassad efter personer som redan aktiverar sig. Förslag på att kombinera de olika hypoteserna lyfts. Delar ur hypotes 2 kan tas för att göra hypotes ett mindre stelbent och tillåta undantag för de som inte kan omfattas på grund av tekniska begränsningar.

En deltagare lyfte att en lösning vore om barnet väljer förening själv och att det sedan är föreningen som sköter det ekonomiska mot det offentliga. På så sätt värnas barnets valfrihet men administrationen förenklas. En sådan lösning kräver en lista med alla godkända aktiviteter och föreningar.

Flera deltagare lyfte att det finns geografiska skillnader. I storstäder är det ofta kö till aktiviteter, vilket kan leda till att man inte får plats trots att man anmält sig. På andra platser håller verksamheter på att byggas upp. Lösningen måste ta höjd för båda riskerna. Generellt behöver möjligheten att betala tillbaka pengar byggas in i fritidskortet, samtidigt som man måste se upp för att personer eller föreningar fuskar för att få ut pengar för en aktivitet som de sedan inte deltar i. Man måste också förstå att rabatten kommer att ges på befintliga aktivitetskostnader, så de aktiviteter som är dyra idag kommer fortfarande vara dyrare än de som är billiga idag.

Ett alternativt förslag som kom upp var att utforma kortet som ett personligt presentkort. Det skulle underlätta för att betala och anmäla sig samtidigt och undvika att riskera kränka barnets integritet. Enligt EHM har det funnits ett liknande förslag men man har förkastat det eftersom det skapar problem för föreningarna. Det kan dock vara värt att titta på igen.

Generella medskick

Fråga 4 - Har ni övriga medskick i arbetet med att ta fram lösningshypoteser för utformning av fritidskortet?

Många deltagare lyfte att tydlig kommunikation är oerhört viktigt. Det gäller inte minst kommunikation med föräldrar med funktionsnedsättning, som går miste om mycket för att de inte förstått informationen. De är också ofta smärtsamt medvetna om att vardagen kan bli kaosartad och de har det svårare än andra att ge sina barn det de behöver. Detsamma gäller språkkunskaper.

Deltagarna menade att det är viktigt att lösa utmaningen i att nå målgruppen praktiskt. En lärdom från kommunikationen om covid är att civilsamhället kan spela en viktig roll som brygga. Flera deltagare lyfte att man borde använda civilsamhället även denna gång, eftersom målgruppen ofta känner låg tillit till myndigheter. Det gäller både i den direkta kommunikation och i den digitala lösningen som kommer kräva personer som guidar målgruppen. EHM menar att de tänkt använda sig av talespersoner. De kommer också erbjuda icke-digitala varianter av kortet.

Sammanfattning av undertema "Tjänstens utformning"

Principer:

- Deltagarna tycker att principerna är bra men ställer sig frågande till om de verkligen efterlevs.
- Om föräldern har ansvar över appen riskeras barnets integritet, vilket strider mot princip 2 om integritet
- Princip 4 om ekonomiska trösklar är mycket viktig. Målgruppen kan inte ligga ute med pengar.
- En digital lösning är exkluderande i sig på grund av brist på möjlighet att ha bank-id, funktionsnedsättning och digitalt utanförskap
- Det saknas en princip om att säkerställa rörelse eller kreativitet
- Princip 7 om konkurrens måste förtydligas
- Princip 1 om barnets perspektiv måste genomsyra tjänsten
- Beakta fler perspektiv: geografi, funktionsvariationer, kunskap om sport/kultur etc.
- Risk att fritidskortet blir en resursfråga för organisationerna
- Differentieringen behöver vara stor för att kortet ska ge effekt

Lösningshypoteser:

- En majoritet upplever hypotes 1 som bättre, med högre integritet och lägre ekonomiska trösklar
- Tjänsten måste vara så enkel som möjligt
- Lösningar som inte slår mot föreningarna måste skapas för att de ska kunna vägleda användarna i den digitala tjänsten
- Tjänsten måste godkänna olika typer av närvaro-, avanmälning- och kostnadshanteringssystem
- Tjänsten måste möjliggöra att barnet testat olika aktiviteter
- Det finns en risk att organisationer börjar ta betalt för aktiviteter som idag är gratis
- Beakta geografiska skillnader mellan föreningar
- Se upp för fusk från både föreningarnas och individernas sida

Övriga medskick:

- Kommunikationen är nyckeln för att nå målgruppen, exempelvis på grund av språk och funktionsnedsättning
- Använd civilsamhället i kommunikationen.

Undertema "Kommunikation"

Kanaler

Fråga 1 - Vilka är de viktigaste kanalerna och arenorna för att sprida kunskap om värdet av fritidskortet och hur det fungerar?

Den absoluta majoriteten av deltagarna pekade på att det krävs en bredd i kommunikationsinsatser och att den digitala kommunikationen behöver kompletteras med analog kommunikation människor emellan. Flera deltagare lyfte att kommunikationen måste möta folk där de är. Civilsamhällesorganisationer som jobbar direkt med målgrupperna måste vara med eftersom målgruppen ofta har hög tillit till dem redan. Det vore positivt om det kanske till och med fanns möjlighet för någon att följa med till första aktiviteten, för att barnet ska känna sig tryggare.

Deltagarna lyfte att paraplyorganisationer kan fungera som brygga till organisationer ur det organiserade föreningslivet, men att det också är viktigt att komma ihåg organisationer som står utanför, exempelvis Hej främling, En frisk generation, Spoken word-föreningar och liknande. Folkhälsomyndigheten bör därför undvika att bara använda sig av exempelvis MUCF:s kriterier eftersom de exkluderar många viktiga aktörer som når målgruppen men som inte klarar kriterierna för offentliga bidrag. Det gäller exempelvis barn- och ungdomsorganisationer som fått indragna statsbidrag för att de har religiös inriktning. Att organisationer inte håller sig inom dagens kriterier innebär inte att de inte är legitima. Det är dock viktigt att dra en skarp linje gentemot verksamhet som bedrivs i bolagsform eftersom pengarna inte ska gå till bolag. Några deltagare menade också att det är problematiskt att lägga ansvaret hos föreningarna eftersom de inte vinner någonting på Fritidskortet och kommunikationsinsatsen kommer kräva mycket resurser.

Deltagarna menade att skolan och särskolan är viktiga plattformar eftersom dessa ofta har stort förtroende i grupper som annars inte har förtroende för myndigheter, både bland barn och föräldrar. Om skolpersonal eller fritidspersonal kunde engagera sig vore mycket vunnit. Att förlägga aktiviteter direkt efter skolan eller i geografisk anslutning till skolan skulle också förenkla. Samtidigt såg deltagarna utmaningar för framförallt privata skolor att informera eftersom budgetarna ofta är små och många skolor inte ens har syslöjd eller skolbibliotek.

Fritidsbanken uttryckte specifikt att de vill ha i uppdrag att kommunicera om kortet. De finns på 128 platser från Trelleborg till Kiruna.

En deltagare lyfte att det är bäst att fråga målgruppen hur de vill och kan nås för att inkludera de som faktiskt berörs av satsningen. Flera aktörer pekade också att det var otydligt vilka som är målgrupp för kommunikationen. EHM förtydligade att de vill nå både vårdnadshavare, barn och unga och organisationer och deltagarna menade då att kanalen beror på målgruppen – exempelvis kan Tik Tok eller liknande digitala kanaler vara relevanta för barn men inte för vårdnadshavare. Därför är det viktigt att göra en tydlig målgruppsanalys. Habiliteringar kan vara ett sätt att sprida kunskap om kortet eftersom de flesta med funktionsnedsättning kommer till en habilitering med sina föräldrar och det är en trovärdig kanal. Även Bris, UMO och liknande kan vara relevanta kanaler, liksom Generation Pep som samlar många aktörer som arbetar för barn och ungas hälsa. Man kan också vända sig till aktörer som inte är direkt fokuserade på

målgruppen, som kvinnoorganisationer, etniskt grundade organisationer, bibliotek, medborgarkontor och föreningsråd.

Ett förslag som kom upp var också att man skulle kunna använda sig av konceptet "aktivitetsfestival" där unga kan få prova på olika aktiviteter. Nyckeln vore i så fall att festivalen håller på under flera dagar så att lokala föreningsledare har möjlighet att bygga relationer med både unga och vårdnadshavare.

Organisationernas behov

Fråga 2 - Vad behöver och förväntar sig era organisationer för att kunna kommunicera kring fritidskortet? Vilka drivkrafter och värderingar behöver man förhålla sig till?

Många organisationer saknar resurser och strukturer för att sprida information och behöver mycket stöd och fysiskt material från Folkhälsomyndigheten för att kunna genomföra kommunikationsinsatser. Därför menade deltagarna att det är viktigt att skilja mellan att marknadsföra kortet i stort och att sprida information internt. Många föreningar har resurser att göra det sistnämnda men inte det förstnämnda. Om hela ansvaret ska läggas på föreningar behöver många avsätta resurser i form av arbetstid – i vissa fall till och med en hel tjänst. Det skulle kräva ekonomiska resurser.

Flera deltagare lyfte att olika digitala lösningar kräver olika typer av kommunikation. Alla kommunikationsinsatser behöver också anpassas efter den lokala kontexten. Många pekade på vikten av att tillgänglighetsanpassa formen och budskapet. Två exempel på anpassat material är bildstöd och fysiska broschyrer, så man kan ta hem och läsa på i efterhand. Specialpedagogiska skolmyndigheten och expertorganisationer bör involveras i utformningen av kommunikationen. Deltagarna ställde sig också positiva till att samarbeta genom paraplyorganisationer som Riksidrottsförbundet så att allt material ser likadant ut.

Organisationerna påpekade att det är viktigt att kommunikationen motsvarar verkligheten och inte lovar för mycket. Det gäller till exempel tillgängliga lokaler. Det går inte att ställa hårda krav på varje verksamhet, utan man måste titta på hela utbudet för att säkerställa att det finns något för alla. Vilka verksamheter som involveras och hur avgör hur kommunikationen ser ut. Därför är det särskilt viktigt att tydliggöra ramen för föreningarna inför att de faktiska kommunikationsinsatserna drar igång.

Många deltagare lyfte att det måste finnas en representation i kommunikationen för att de kortet riktar sig till ska kunna spegla sig. Det gäller exempelvis etnicitet och funktionsnedsättningar. För att säkerställa en bredd av representanter skulle man exempelvis kunna använda en ambassadörsgrupp.

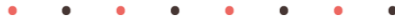
I övrigt efterfrågades tidsplan, budget och en plattform med mer information att hänvisa till.

Utmaningar för målgruppen

Fråga 3 - Vilka utmaningar finns för målgruppen att ta till sig informationen? Finns det förslag om hur de kan hanteras?

Deltagarna menade att det redan idag är svårt att nå barn och unga som står långt ifrån aktiviteter. Det kommer därför behövas kompletterande insatser för att nå ut med information

om fritidskortet. Fokus behöver läggas på att kommunicera vilka aktiviteter som finns och inte bara fritidskortet i sig. Detta eftersom det inte bara är pengar som står i vägen för barn att aktivera sig, utan ofta till exempelvis motstånd hemifrån.

Kommunikationen får inte förlägga ansvaret för aktiviteter och betalning hos barnen. Det gäller även barn med föräldrar som inte pratar svenska. För att undvika en sådan situation måste kommunikationen anpassas både efter föräldrarnas förmågor och efter hur den digitala lösningen utformas, exempelvis vem som har tillgång till inlogget. I det arbetet måste barnrättsperspektivet beaktas.

Summan på Fritidskortet kommer att skilja sig baserat på ett antal parametrar. På samma sätt menade deltagarna att kommunikationsinsatsen bör anpassas efter målgruppen. För många unga räcker det att de får med sig en lapp hem från skolan en gång om året med information om Fritidskortet – för andra krävs en större och mer genomtänkt kommunikationsinsats. Behovet skiljer sig till exempel åt mellan olika områden. Erfarenheten, menar organisationerna, säger att det i områden där det är särskilt utmanande att nå ut med information dessutom finns en större risk att desinformation och oro sprids. Till exempel skulle uppfattningen att fritidskortet skulle leda till skuldsättning kunna sprida sig snabbt. Därför är det avgörande att ha kontakt med nyckelinformatörer som har fått korrekt information och kan förmedla den vidare.

Sammanfattning av undertema "Kommunikation"

Om kanaler:

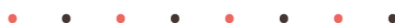
- Civilsamhällesorganisationer med förtroende kan sprida ordet. Det gäller även organisationer som ligger utanför MUCF:s kriterier, ex. Spoken word-föreningar
- Ex på fysiska aktörer: paraplyorganisationer, skolor, habiliteringar, UMO, kvinnoorganisationer, etniskt grundade organisationer, bibliotek, medborgarkontor och föreningsråd
- Digitala kanaler, ex TikTok
- Aktivitetsfestival

Organisationernas behov:

- Ekonomiska resurser
- Enhetligt material som är tillgänglighetsanpassat och baserat på den lokala kontexten
- Kommunikation som motsvarar verkligheten och inte lovar för mycket om ex. tillgängliga lokaler
- Representation för att målgruppen ska spegla sig
- Tidsplan
- En plattform att hänvisa till
- Budget

Utmaningar för målgruppen:

- Kommunicera vilka aktiviteter som finns och inte bara fritidskortet i sig. Många barn stöter på hinder hemifrån för att delta i aktiviteter
- Funktionsnedsättningar och digital kännedom
- Språksvårigheter får inte göra att ansvaret för att kommunicera kortet läggs på barnet
- Desinformation och oro

Uppsamling och omhändertagande av medskick

Efter gruppdiskussionernas slut återsamlades alla deltagare för en gemensam avslutning.

Anders Lindell beskrev processen framåt. De medskick och inspel som framkommit under samrådet kommer att bidra till arbetet att ta fram den digitala tjänsten för fritidskort och kommunikationsstrategin inför lanseringen av fritidskortet.

Om någon av deltagarna vill komma i kontakt med myndigheterna kan de höra av sig till kontakterna: Jonna Frenkiel på E-hälsomyndigheten på mejladress jonna.frenkiel@ehalsomyndigheten.se eller Maria Stenquist på Folkhälsomyndigheten på mejladress maria.stenquist@folkhalsomyndigheten.se.

Avslutningsvis tackades deltagarna för deras engagemang och medskick under samrådet. Därefter avslutades mötet.

Underlaget är framtaget av NOD:s kansli på uppdrag
E-hälsomyndigheten och Folkhälsomyndigheten.

För frågor om underlaget, kontakta
info@nod sverige.se

